नेपाल सरकार

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालय

पुरातत्व विभाग

चालु आ.व. ०७६।०७७को तेस्रो चौमासिक (वार्षिक) प्रगति

विभाग अन्तर्गत रहेको आयोजना/कार्यक्रम

- पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजना

  यस आयोजनाले रहेका ७ वटै प्रदेशमा रहेका सांस्कृतिक सम्पदाहरुको संरक्षण सम्वर्द्धन तथा पुरातात्विक स्थलहरुको उत्खनन् तथा संरक्षण कार्य गर्दै आएको

- विश्व सम्पदा स्थल संरक्षण आयोजना

  यस आयोजनाले उपत्यकाका विश्व सम्पदा क्षेत्र भित्रका ७ वटा संरक्षित स्मारक क्षेत्रमा रहेका सम्पदाहरु र विश्व सम्पदाको सम्भाव्य सूचीमा समावेश भएका १५ वटा सम्पदाहरुको संरक्षण सम्वर्द्धन तथा व्यवस्थापन गर्दै आएको ।

- राष्ट्रिय पुनःनिर्माण प्राधिकरण कोष(भुकम्पपछिको पुनःनिर्माण कार्यक्रम)

  भुकम्पबाट क्षति भएका सम्पदाहरुको संरक्षण तथा पुनःनिर्माण कार्य गरेको ।

आ.व. ०७६।०७७को वार्षिक प्रगति

पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजना ब.उ.शि.नं.३२५०२१०१								
वार्षिक बजेट रु. हजारमा	बार्षिक खर्च रु. हजारमा	वार्षिक भौतिक प्रगति प्रतिशत	वार्षिक वित्तिय प्रगति प्रतिशत	तेस्रो चौमासिक बजेट रु. हजारमा	तेस्रो चौमासिक खर्च रु.हजारमा	तेस्रो चौमासिक भौतिक प्रगति प्रतिशत	तेस्रो चौमासिक वित्तिय प्रगति प्रतिशत	कैफियत
३१६२००	२०५९५६	६५.४९	६४.४०	१९३४६८	११५४२६	५९	६५	

पुरातात्विक स्थल संरक्षण आयोजना तर्फ सम्पन्न भएका मुख्य मुख्य कार्यहरु	
प्रदेश नं. १	भोजपुरस्थित वेहेरेश्वर र भद्रेश्वर मन्दिरको ९० प्रतिशत कार्य सम्पन्न
प्रदेश नं. २	जनकपुरस्थित जानकी मन्दिर संरक्षण, बारा रानीवास मठ संरक्षण, धनुषा धामस्थित राम मन्दिरको संरक्षण , बारा सिम्रौनगढ क्षेत्रमा भुभौतिक सर्वेक्षण गर्ने कार्य सम्पन्न
वागमती प्रदेश	फर्पिंग लक्ष्मीनारायण मन्दिरमा काठको तोरण राख्ने कार्य, भक्तपुर,कटुञ्जेस्थित सुवर्णेश्वर महादेव मन्दिर संरक्षण कार्य सम्पन्न
गण्डकी प्रदेश	स्यांगजा, मुकुन्दघाट रत्नपुरस्थित श्री मणिमुकुन्देश्वर महादेव मन्दिर संरक्षण, मुक्तीनाथ मन्दिर प्रवेशद्धारको दायाँ वायाँको सत्तल संरक्षण, पो.म.न.पा.२१, निर्मलपोखरीस्थित गोपेश्वर महादेव मन्दिर तथा परिसर संरक्षण गर्ने कार्य सम्पन्न
५ नं. प्रदेश	कपिलवस्तु जिल्ला दोहनी पुरातात्विक स्थलको सुरक्षाका लागि सुरक्षा पर्खाल लगाउने, त्रि न पा ५ स्थित अम्विकेश्वरी मन्दिर संरक्षण गर्ने दाङ्, सैघास्थित बागेश्वरी उजादेवी मन्दिर संरक्षण गर्ने दांग, कपिलवस्तु तिलौराकोट क्षेत्रमा अधिग्रहण गरिएको जग्गाको सुरक्षाका लागि सिमाना छुट्याई घेरावार गर्ने कार्य सम्पन्न ।
कर्णाली प्रदेश	काँक्रेविहारको पूनःनिर्माण कार्य, जुम्ला जिल्ला सिंझास्थित कनकासुन्दरी मन्दिर परिसरको सत्तल संरक्षण, नाम्खा गा पा १ हेप्का हम्लाको पेमा छोईकरलिङ्ग गुम्वा संरक्षण, डोवलेख खत्याड गा पा

आ.व. ०७६।०७७को वार्षिक प्रगति

विश्व सम्पदा स्थल संरक्षण आयोजना ब.उ.शि.नं.३२५०२१०२								
वार्षिक बजेट रु. हजारमा	बार्षिक खर्च रु. हजारमा	वार्षिक भौतिक प्रगति प्रतिशत	वार्षिक वित्तिय प्रगति प्रतिशत	तेस्रो चौमासिक बजेट रु. हजारमा	तेस्रो चौमासिक खर्च रु.हजारमा	तेस्रो चौमासिक भौतिक प्रगति प्रतिशत	तेस्रो चौमासिक वित्तिय प्रगति प्रतिशत	कैफियत
१७१००	५२.८२	५२.६३	३७	११७००	५४८२	५३.७१	४६.८५	

विश्व सम्पदा स्थल संरक्षण आयोजना तर्फ सम्पन्न भएका मुख्य मुख्य कार्यहरु	
संरक्षण कार्य	मस्तांग एक्लेभट्टी काकनिंगवा स्थित Petroglyph सरक्षण गर्ने (काली गण्डकी नदीमा तटबन्ध गर्ने), मुस्तांग जिल्लाको समरस्थित Petroglyph संरक्षण गर्ने,
अध्ययन अनुसन्धानका कार्यहरु	Silk Road सम्बन्धमा गरिएका अध्ययन प्रतिवेदनहरु प्रकाशित गर्दै लैजाने, Silk Road Nomination का लागि पुर्वाधार तयार गर्ने सन्दर्भमा उक्त क्षेत्रको एक Nodle Town को विस्तृत अध्ययन गरी प्रतिवेदन तयार गर्ने, विश्व सम्पदा सरक्षण एव व्यवस्थापन कार्य सम्वन्धी प्रगति तयार गरी UNESCO लगायत विभिन्न निकायमा पठाउने

आ.व. ०७६।०७७को वार्षिक प्रगति

राष्ट्रिय पुनःनिर्माण प्राधिकरण कोष(भुकम्पपछिको पुनःनिर्माण कार्यक्रम) ब.उ.शि.नं. ३९२००१२								
वार्षिक बजेट रु. हजारमा	बार्षिक खर्च रु. हजारमा	वार्षिक भौतिक प्रगति प्रतिशत	वार्षिक वित्तिय प्रगति प्रतिशत	तेस्रो चौमासिक बजेट रु. हजारमा	तेस्रो चौमासिक खर्च रु.हजारमा	तेस्रो चौमासिक भौतिक प्रगति प्रतिशत	तेस्रो चौमासिक वित्तिय प्रगति प्रतिशत	कैफियत
१०२७७६५	८६३३१६	९८%	८४%	४५५४०६	५११०६६	७३%	११२%	दोस्रो चौमासिकको भुक्तानी तेस्रो

राष्ट्रिय पुनःनिर्माण प्राधिकरण कोष(भुकम्पपछिको पुनःनिर्माण कार्यक्रम) बाट सम्पन्न भएका मुख्य मुख्य कार्यहरु	
संरक्षण तथा पुनःनिर्माण	काठमाण्डौ विजेश्वरीस्थित शोभा भगवती मन्दिर पुनःनिर्माण, साँखु बज्रयोगिनी मन्दिर परिसरसरमा रहेको पद्मगिरी धर्मधातु चैत्य महाविहार , साँखु माधव नारायण द्योछें, . गोकर्ण पाँडे सत्तल संरक्षण, गोकर्णस्थित तलेजु भवानीको मन्दिर पूननिर्माण, फर्पिंगस्थित गोपालेश्वर मन्दिर पुनःनिर्माण, साँखु बज्रवाराही मन्दिर पुनःनिर्नमाण, बल्खुस्थित बैजन्ती पाटी पुनःनिर्माण, काठकाण्डौ जिल्ला चन्द्रागिरी न.पा. १२ बलम्बुस्थित गणेश मन्दिर पुनःनिर्माण, बुद्ध विहार जीर्णोद्वार, गोदावरी न. पा., १० बाडेगाउँ ललितपुर, बज्रबाराही देवीको आगछे पुनःनिर्माण, ललितपुर ठेचोस्थित वालकुमारी मन्दिर, बुङ्गमतीस्थित कोठेवहाल पुनःनिर्माण, , गोदावरी न. पा., १० बाडेगाउँ स्थित बुद्ध विहार पुनःनिर्माण, भक्तपुर पोटरी स्क्वायरस्थित जेठा गणेश द्यौंछे पुनःनिर्माण, चाँगुनारायणस्थित भिमसेन पाटी पुनःनिर्माण, काभ्रेस्थित पलाञ्चोक भगवती द्यौंछे पुनःनिर्माण, औखलढुंगा जिल्लास्थित नर्वदेश्वर सत्तल पुनःनिर्माण, नुवाकोट विदुर ४स्थित मल्लकालिन एतिहासिक महत्वको बटार पाटी सरक्षण, रसुवा गोल्जुङ्ग ज्याङ्गतेर साङ्गपाल हिंसे गुम्वा पूननिर्माण गर्ने लगायत ९० वटा कार्य सम्पन्न ।
अध्ययन अनुसन्धानका तालिम कार्यक्रम	सिन्धुपाल्चोक र तनहुँमा काष्ठकला, प्रस्तरकला, धातुकला, परम्परागत निर्माण कार्यमा संलग्न हुने कालिगढहरूलाइ सीपमूलक तालिम कार्यक्रम सम्पन्न, पुनःनिर्माण कार्य सञ्चालनमा रहेका र सम्पन्न भएका भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त सम्पदाहरुको ड्रईंग डिजाईन फोटोग्राफ सहितको विवरण तयार गर्ने कार्य सम्पन्न , भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त काठमाण्डौ उपत्यकाका सम्पदामा रहेका मूर्ति तथा पुरातात्विक वस्तुहरुको लगत तयार गर्ने कार्य सम्पन्न ।

आ.व. ०७६।०७७को वार्षिक प्रगति

पुरातत्व विभाग ब.उ.शि.नं. ३२५०२०११ (कपिलवस्तु तिलौराकोटको जग्गा अधिग्रहण सहित)								
वार्षिक बजेट रु. हजारमा	बार्षिक खर्च रु. हजारमा	वार्षिक भौतिक प्रगति प्रतिशत	वार्षिक वित्तिय प्रगति प्रतिशत	तेस्रो चौमासिक बजेट रु. हजारमा	तेस्रो चौमासिक खर्च रु.हजारमा	तेस्रो चौमासिक भौतिक प्रगति प्रतिशत	तेस्रो चौमासिक वित्तिय प्रगति प्रतिशत	कैफियत
१३३७००	४९८०४	२६%	३७.२५%	११३२४	२२५७२	१६%	१९९%	दोस्रो चौमासिकको मा अपुग भएको तलव भत्ता तेस्रो चौमासिकमा भुक्तानी

प्राचीन कपिलवस्तु तिलौराकोटमा बैज्ञानीक अनुसन्धानबाट पत्ता लागेको नीजि स्वामित्वमा रहेका पुरातात्विक क्षेत्र भएको जग्गा करिव ७० अधिग्रहण गर्नु पर्ने मध्ये हालसम्म २० विघा जग्गा अधिग्रहण भईसकेको । चालु आ.व.मा जग्गा अधिकरणका लागि विनियोजन भएको रु. ९ करोड ९० लाखबाट थप जग्गा अधिकरण गर्नका लागि जिल्ला प्रसाशन कार्यालय मार्फत गर्ने गरी कारवाही बढाईएकोमा अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृत प्राप्त नभएकोले सो कार्य हुन नसकेको .

आ.व. ०७६।०७७को नीति तथा कार्यक्रमको प्रगति

- कीर्तिपुर स्थित जातीय संग्रहालयलाई नेपालको परम्परा, भाषा, संस्कृति, रीतिरिवाज र रहनसहन झल्काउने गरी राष्ट्रिय साँस्कृतिक संग्रहालयको रुपमा विकास गरिनेछ । (बजेट 225)
- उल्लेखित कार्य गर्ने सम्बन्धी श्री संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयमा अवधारणापत्र पेश गरिएको ।
- पुरातात्विक सम्पदाहरुको संरक्षण हुने गरी पुननिर्माणको अधिकांश कार्य आगामी दुई वर्षभित्र पूरा गरिनेछ । (नीति तथा कार्यक्रम १५७)

भुकम्पबाट क्षति भएका ९२० वटा सम्पदाहरु मध्ये हालसम्म ४५३ वटा (४९.२३ प्रतिशत) सम्पदाहरुको कार्य सम्पन्न भैसकेको ।

आ.व. ०७६।०७७ मा ३८९ वटा कार्यक्रम समावेश भएको मध्ये १५० वटा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेकोमा ७० वटा सम्पन्न भएको

लक्ष्य अनुसार सम्पन्न हुन नसक्नुको कारण

- १० वटा बहुबर्षाय स्वीकृतिका लागि राष्ट्रिय पुनःनिर्माण प्राधिकरण पठाइएकोमा सो स्वीकृत नहुँदा कार्य सञ्चालन हुन नसकेको ।
- भारतीय एक्जिम बैक तर्फका २०५ वटा कार्यक्रमहरु को श्रोत सुनिश्चितता नभएको र कार्यान्वयनको जटिल प्रकृयाले गर्दा कार्य सञ्चालन हुन नसकेको
- भारतीय सरकारको अनुदान तर्फको २९ वटा कार्यक्रमहरु NRA को मिति २०७६।०७।०७ मा बसेको वैठकबाट NRA अन्तर्गत रहेको CLPIU मार्फत गर्ने गरी निर्णय भएकोले सोही अनुसार अगाडी बढेको ।
- जापान सरकारको श्रोत तर्फको २ वटा कार्यक्रम उपभोक्ता समिति मार्फत गर्ने गरी निर्णय भएकोले सम्बन्धित उपभोक्ता समितिसंग कार्य गर्ने गथरीअगाडी बढेको ।
- विभागबाट सञ्चालनमा रहेका केही कार्यक्रमहरु कोभीडका कारण ४ महिना सुस्तगतीमा कार्य भएको ।

बेरुजु विवरण

- पुरातत्व विभागको बेरुजु रकम रु. २२,४०,१७,०००|–

- वेरुजु फर्छ्यौट रकम रु. १२,०५,७०,०००|-|–
- बेरुजु फर्छ्यौट प्रतिशत ५३.८२

विभाग र मातहत कार्यालयबाट संकलन भएको राजश्व रु.४७,१९,९५१|-

सुर्खेतस्थित काँक्रेविहार

दांगस्थित अम्बिकेश्वरी मन्दिर

जनकपुरस्थित हनुमान मन्दिर र परिसर

मुक्तिनाथ मन्दिर

INSIDE NO PHOTOGRAPHY
कृपया जुत्ता चप्पल
बाहिर खोली दिनुहोला
KEEP YOUR'S SHOE OUTSIDE
Honest Tours & Travels Pvt. Ltd

प्यूठान   क्वाडीस्थित फलारीवावाको मन्दिर

बैतडी दडमेता समैजी मन्दिर(देवल)

धन्यवाद